

มุมมอง สิทธิ

HUMAN RIGHTS PERSPECTIVE

ปีที่ 25 ฉบับที่ 3
เดือนมีนาคม 2569

กสม. แนะนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนนโยบาย การตรวจเก็บตัวอย่าง ดีเอ็นเอ ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการใช้อำนาจเกินขอบเขตกฎหมาย

แม้การรักษาความมั่นคงและความปลอดภัยของประชาชนจะเป็นหน้าที่สำคัญของหน่วยงานรัฐ แต่การดำเนินการดังกล่าวต้องไม่ลดทอนหรือละเมิดสิทธิในชีวิตและร่างกาย และสิทธิในความเป็นส่วนตัวของประชาชน หากแต่ต้องดำเนินการภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสม โปร่งใส จำเป็น ได้สัดส่วน และตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิมนุษยชน

เช่นเดียวกับกระบวนการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) ซึ่งเป็นเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากสารพันธุกรรมเป็นข้อมูลทางชีวภาพที่สามารถใช้ระบุตัวตนได้อย่างแม่นยำและเป็นพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือ แต่ในขั้นตอนการตรวจเก็บดีเอ็นเอหลายกรณี ยังคงมีความทับซ้อนระหว่างการรักษาความมั่นคงปลอดภัยกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนอยู่มาก

อ่านต่อหน้า 2

1
กสม. แนะนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทบทวนนโยบายการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ ป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน และการใช้อำนาจเกินขอบเขตกฎหมาย

4
จ่ายค่าทดแทนเวินคืน "รถไฟฟ้าสายสีส้ม" ดินแดง ไม่เป็นธรรม กสม. ชี้เวินคืนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้มช่วงพื้นที่ชุมชนประชาสงเคราะห์ เขตดินแดง จ่ายค่าชดเชยไม่เป็นธรรม - ปิดกั้นข้อมูลข่าวสารของผู้ได้รับผลกระทบ

6
สารประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องใน "วันสตรีสากล" 8 มีนาคม ประจำปี 2569

7
ข่าวกิจกรรม กสม.

8
UN-WATER ชี้ ผู้หญิงทั่วโลกแบกรับภาระจัดหา น้ำ และจัดอุปสรรคทางเพศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ ในกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น การตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอกลุ่มผู้พันโทฯ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มเด็ก และสตรี บุคคลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อนำเข้าสู่ฐานข้อมูล ซึ่งกระทบต่อสิทธิมนุษยชน โดยปรากฏปัญหาสำคัญ 4 ประเด็น ดังนี้

1 ปัญหาการตีความอำนาจของเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอกับบุคคลต่าง ๆ เกินขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติไว้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจพนักงานสอบสวนตรวจพิสูจน์บุคคลโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ โดยขอบเขตบุคคลมีเพียง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดี แต่แนวทางการปฏิบัติตามที่ปรากฏของหน่วยงานรัฐมีการขยายขอบเขตกลุ่มเป้าหมายเกินเลยกว่าที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งผู้พันโทฯ โครงการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอกลุ่มชาติพันธุ์แบบเหมารวมเพื่อปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่แนวชายแดน และจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายความมั่นคง

นอกจากนี้ยังพบปัญหาบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพจากการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอไม่ได้รับการเยียวยาจากรัฐตามสิทธิที่พึงมี และภาระการพิสูจน์ความเสียหายมักตกอยู่กับผู้ถูกละเมิด ทั้งที่พยานหลักฐานอยู่ในความครอบครองของรัฐ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสิทธิการเยียวยา

2 ปัญหาความยินยอมให้ตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ มีหลายกรณีที่ถูกตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอมีความเกรงกลัวและอยู่ในสภาวะกดดันภายใต้อำนาจบังคับของเจ้าหน้าที่ การมุ่งเน้นเพียงรูปแบบการลงนามในเอกสารให้ความยินยอม โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการก่อนตรวจเก็บ เช่น การแสดงตนและอำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการตรวจเก็บ และผลทางกฎหมายหลังจากการให้ความยินยอม ปัญหาการสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนบางกลุ่มที่มีข้อจำกัดด้านภาษา ประกอบกับดีเอ็นเอถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลในระยะยาวจึงจำเป็นต้องได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งและสมัครใจ ต้องมีมาตรการคุ้มครองข้อมูลดังกล่าวตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

3 ปัญหาความซ้ำซ้อนในการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ ปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงานที่ให้บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์และเกี่ยวข้องโดยตรงกับการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ ได้แก่ สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวเนื่อง เช่น กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ กรมการปกครอง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ฯลฯ ทำให้บุคคลเดียวกันถูกตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอซ้ำซ้อนหลายครั้ง สาเหตุจากโครงสร้างการทำงานแบบแยกส่วน ขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างกันของหน่วยงาน ส่งผลกระทบโดยตรงต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ ทั้งยังสิ้นเปลืองทรัพยากรและใช้งบประมาณแผ่นดินอย่างไม่คุ้มค่า

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2569 จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีเพื่อบอหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

1 ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยกเลิกนโยบาย คำสั่ง หรือ ข้อสั่งการใด ๆ ที่กำหนดให้มีการตรวจเก็บตัวอย่าง ดีเอ็นเอผู้พันไทย และระงับการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นการขยายขอบเขตของบุคคลที่จะถูกตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอเกินกว่าที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 และให้ทบทวนการดำเนินโครงการตรวจเก็บดีเอ็นเอของบุคคลกลุ่มเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมและคดีอาญา ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นต้องดำเนินการ ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกำชับเจ้าหน้าที่ให้แจ้งข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย วัตถุประสงค์ ขั้นตอนและวิธีการจัดเก็บ การใช้ข้อมูล และสิทธิต่าง ๆ ที่พึงทราบ แก่บุคคลที่จะถูกตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเออย่างครบถ้วน

2 ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กบทวนการใช้อำนาจตามกฎหมายความมั่นคง และห้ามตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอจากเด็กและเยาวชน เว้นแต่กรณีจำเป็น โดยนำพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาบังคับใช้ เพื่อคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐให้ครอบคลุมถึงบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายหรือผลกระทบจากการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอ โดยไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชน

3 ให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในฐานะกลไกระดับชาติด้านนโยบายและยุทธศาสตร์งานยุติธรรมของประเทศ บรรจุกฎระเบียบการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอเป็นวาระสำคัญ โดยระยะเร่งด่วน โดยร่วมกับสำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ในฐานะหน่วยงานที่มีฐานข้อมูลดีเอ็นเอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกคำสั่งกำหนดแนวทางบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลเพื่อลดความซ้ำซ้อน กำชับให้การตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเคร่งครัด คำนึงถึงหลักการให้ความยินยอมโดยชัดแจ้ง ปราศจากการบังคับ ช่มชู้ หรืออยู่ภายใต้สภาวะจำยอม และจัดให้มีล่ามภาษาต่างประเทศหรือภาษาท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มประชากรเฉพาะ

และให้ กพยช. พัฒนาและจัดทำร่างกฎหมายกลางว่าด้วยการจัดทำและบริหารจัดการฐานข้อมูลพันธุกรรมระดับชาติ เพื่อให้มีการตรากฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการ โดยสร้างกลไกการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ อันเป็นการป้องกันและแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนเชิงระบบ

4 **ประเด็นการจัดทำฐานข้อมูลสารพันธุกรรม (DNA Database)** หลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และญี่ปุ่น มีการจัดตั้งฐานข้อมูลสารพันธุกรรมระดับชาติภายใต้กฎหมายเฉพาะ ทำให้มีมาตรฐานกลางและหลักเกณฑ์การตรวจเก็บดีเอ็นเอเพื่อนำเข้าสู่ฐานข้อมูล สำหรับประเทศไทย ยังไม่มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบโดยตรง มีเพียงการจัดตั้งฐานข้อมูลสารพันธุกรรมในระดับหน่วยงาน โดยไม่มีกฎหมายรองรับหน้าที่และให้อำนาจเฉพาะแก่เจ้าหน้าที่เพื่อนำเข้า บริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล จึงยังไม่อาจลดความซ้ำซ้อนในการตรวจเก็บ และเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถใช้ฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมอย่างเต็มประสิทธิภาพได้

จ่ายค่าทดแทนเวนคืน "รถไฟฟ้าสายสีส้ม" ดินแดง ไม่เป็นธรรม

กสม. ชี้เวนคืนโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงพื้นที่ชุมชนประชาสงเคราะห์ เขตดินแดง
จ่ายค่าชดเชยไม่เป็นธรรม - ปิดกั้นข้อมูลข่าวสารของผูได้รับผลกระทบ
ขงข้อเสนอต่อ รฟม. - คมนาคม เร่งทบทวนค่าทดแทนประชาชนใหม่

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) แถลงผลการตรวจสอบโครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม ช่วงตลิ่งชัน-ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย (ช่วงพื้นที่ชุมชนประชาสงเคราะห์ เขตดินแดง) ของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) หลังจากได้รับเรื่องร้องเรียนจากชาวบ้านเมื่อเดือนสิงหาคม 2568 ว่าการเวนคืนที่ดินชุมชนประชาสงเคราะห์ เขตดินแดง 7 ชุมชนย่อย รวมกว่า 200 หลังคาเรือน ครั้งนี้ เข้าข่ายไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมหลายประการ โดยไม่คำนึงถึงค่าเสียโอกาสในการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ไม่ประกาศหลักเกณฑ์วิธีการประเมินค่าทดแทนให้ทราบเพื่อความโปร่งใส ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) รวมทั้งไม่ปรากฏข้อเท็จจริงของปัญหาการเวนคืนที่ดินในรายงาน EIA จึงขอให้ตรวจสอบ และขอให้จัดทำรายงาน EIA ใหม่ โดยรับฟังความคิดเห็นและบันทึกปัญหาของประชาชน พร้อมทบทวนและพิจารณาการกำหนดราคาเวนคืนที่ดินใหม่อีกครั้ง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 37 รับรองสิทธิในทรัพย์สิน และการสืบมรดก โดยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและต้องชดใช้ค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของตลอดจนบรรดาผู้ทรงสิทธิที่ได้รับความเสียหายจากการเวนคืน โดยคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะผลกระทบต่อผู้ถูกเวนคืน รวมทั้งประโยชน์ที่ผู้ถูกเวนคืนอาจได้รับการเวนคืนนั้น

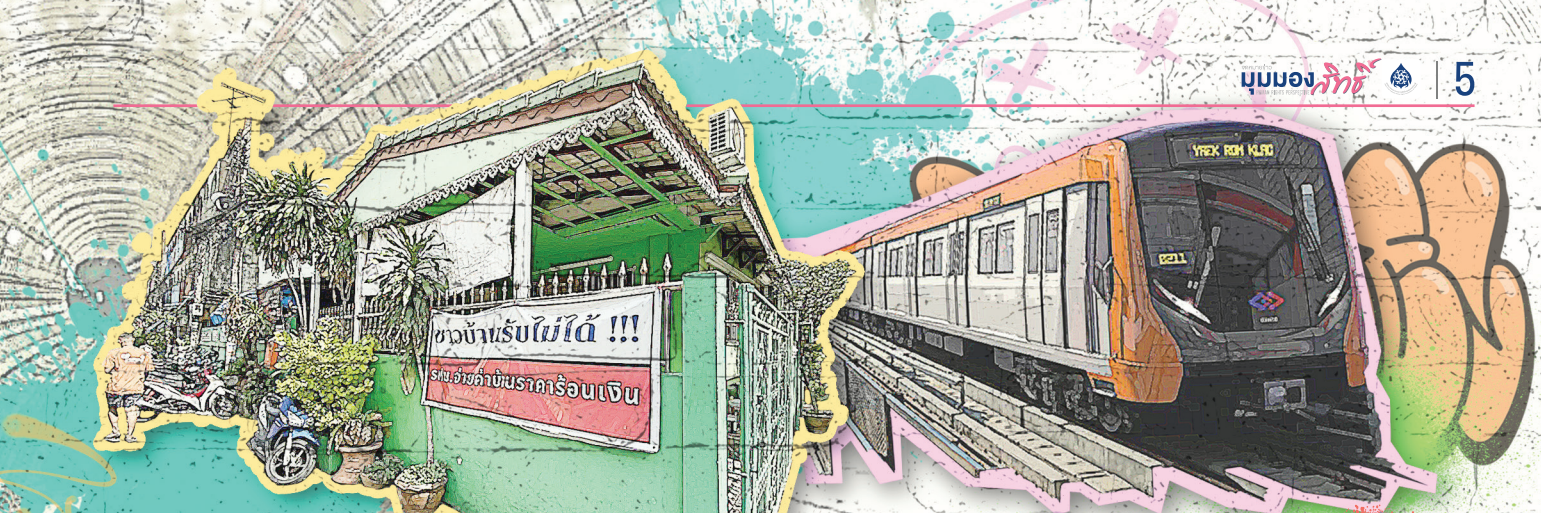
กสม. เหย ค่าชดเชย 'ต่ำกว่า' ราคาตลาด

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ รฟม. จะเวนคืนที่ดินจากราคาซื้อขายในตลาด และราคาประเมินตามกฎหมายแล้วนำมาคำนวณราคาเฉลี่ยเป็นฐานก็ตาม แต่ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่อาจทำให้ผู้ถูกเวนคืนได้รับค่าทดแทนที่ไม่เป็นธรรมและไม่เพียงพอสำหรับการเข้าถึงที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ได้อย่างเหมาะสม เช่น ซอยโรงเรียนตรุณพิทยา มีประกาศขายที่ดินพร้อมตึกแถว 3 ชั้น 14 ตารางวา ราคาเฉลี่ยตารางวาละประมาณ 438,000 บาท แต่ชาวบ้านที่ถูกเวนคืนกลับได้รับค่าทดแทนเพียง 29,000 - 180,000 บาทต่อตารางวาเท่านั้น

ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม 2569

ส่วนการกำหนดค่าทดแทนที่ดินที่ไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะหรือที่ดินตาบอดนั้น รฟม. ได้กำหนดค่าทดแทนให้แก่ผู้ถูกเวนคืนบางรายในราคาตารางวาละ 78,200 บาท ซึ่งต่ำกว่าที่ดินแปลงข้างเคียงที่ราคาพุ่งสูงถึง 170,000 บาท ต่อตารางวาและไม่สอดคล้องกับแนวคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่ อผ. 177/2568 ที่ระบุว่า แม้ที่ดินจะไม่ติดถนน ไม่ได้จัดทำทางเข้าออก แต่ทำเลที่ตั้งแวดล้อมไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกหมู่บ้านจัดสรร ย่านชุมชน สถานที่ราชการ และถนนสายหลักหลากหลาย ที่ดินนั้นก็ย่อมมีมูลค่า การกำหนดราคาต่ำจึงไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม

ปิดกันข้อมูล-กระบวนการไม่โปร่งใส

กสม. พบว่า แม้ รฟม. จะได้จัดกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเผยแพร่ข้อมูลโครงการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด แต่เมื่อเริ่มดำเนินกระบวนการเวนคืนที่ดิน กลับไม่ปรากฏว่า ได้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมในรายงานประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม (EIA) จึงกระทบต่อสิทธิของประชาชน นอกจากนี้ เมื่อเข้าสู่ขั้นตอนการเวนคืนและส่งหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกเวนคืนเข้าทำสัญญาซื้อขาย กลับไม่ปรากฏการส่งข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการกำหนดราคาที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง และค่าทดแทนต่าง ๆ ให้แก่ผู้ถูกเวนคืนทราบอย่างเพียงพอ ชัดเจน และเข้าใจได้โดยง่าย ส่งผลให้ผู้ถูกเวนคืนจำนวนหนึ่งไม่เข้าใจที่มา หลักเกณฑ์ และวิธีการคำนวณค่าทดแทนที่ได้รับ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการใช้สิทธิของผู้ถูกเวนคืนในการยื่นอุทธรณ์ค่าทดแทนตามที่กฎหมายรับรองไว้

ขงข้อเสนอ เร่งทบทวนการจ่ายค่าทดแทน

ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2569 กสม. มีมติให้มีข้อเสนอแนะไปยัง รฟม. และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สรุปได้ดังนี้

1 ให้ สว. จัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานร่วม

เพื่อกำหนดและทบทวนค่าทดแทนการเวนคืนในลักษณะคณะกรรมการเฉพาะกิจ โดยผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) เข้าร่วมด้วย และจัดส่งข้อมูลรายงานการประเมินค่าทดแทนให้ผู้ถูกเวนคืนเป็นรายบุคคล นอกจากนี้ ให้ รฟม. ทบทวนราคาค่าทดแทนที่ดินรวมทั้งที่ดินซึ่งไม่มีทางออกสู่ทางสาธารณะ และการกำหนดค่าเสียหายทางจิตใจให้ครอบคลุมผู้ถูกเวนคืนที่ดินตลอดจนการกำหนดมาตรการดูแลและเยียวยาผู้ที่ถูกเวนคืนที่ดินบางส่วน

2 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม กำกับดูแลและ

สั่งการให้ สว. ทบทวนการประเมินค่าทดแทน ในโครงการรถไฟฟ้ามหานครสายสีส้ม ช่วงพื้นที่ชุมชนประชาสงเคราะห์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อโต้แย้งอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส

ละเลยการเยียวยาผลกระทบทางจิตใจ

กสม. เห็นว่า รฟม. ได้จำกัดการจ่ายค่าเสียหายทางจิตใจเฉพาะผู้ถูกเวนคืนที่ดินทั้งหมดและต้องย้ายออกจากที่ดินเท่านั้น แต่ผู้ที่ถูกเวนคืนที่ดินเพียงบางส่วน ซึ่งได้รับผลกระทบต่อสภาพการดำรงชีวิตตามปกติและผลกระทบทางจิตใจจากการที่ต้องปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ที่อยู่ติดถนนมากขึ้น และต้องดำเนินการต่าง ๆ เพื่อป้องกันขโมย ทำให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายและลำบากไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้ที่ต้องย้ายออกจากที่อยู่เดิมไปหาที่อยู่ใหม่ ดังนั้น การที่ผู้ถูกเวนคืนที่ดินบางส่วนไม่ได้รับการเยียวยาทางจิตใจนี้จึงไม่เป็นธรรมและไม่สอดคล้องตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.105/2563

สารปรธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องใน “วันสตรีสากล” 8 มีนาคม ประจำปี 2569

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี CEDAW ตั้งแต่ปี 2528 แต่ผู้หญิงยังมีข้อจำกัดในการดำเนินชีวิตหลายประการ ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวและพื้นที่สาธารณะ ถูกคุกคามทางเพศ ถูกเลือกปฏิบัติในการจ้างงาน ถูกกีดกันจากอำนาจทางการบริหาร นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองของผู้หญิงยังมีข้อจำกัดจากวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ ระบบการเลือกตั้งที่ยังไม่ได้กำหนดสัดส่วนผู้สมัครหญิงในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ชัดเจน และยังมีการฉ้อโกงการเลือกตั้ง การข่มขืนและลอบกลั่นแกล้งด้วยเหตุแห่งเพศ ขบวนการสิทธิสตรีของครอบครัว หรืออัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและความสามารถ และการสร้างข่าวปลอมในพื้นที่สื่อออนไลน์ เพื่อสร้างความเกลียดชัง ลดทอนความน่าเชื่อถือและเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งผลต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัยและกระทบต่อความเชื่อมั่นในตนเองของผู้หญิงในสังคมด้วย

เนื่องในโอกาสวันสตรีสากล 8 มีนาคม ประจำปี 2569 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ขอเป็นกำลังใจให้ผู้หญิงรวมทั้งกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศทุกคนเชื่อมั่นในศักยภาพ ความสามารถของตนเอง และฝ่าฟันอุปสรรคที่ท้าทายต่าง ๆ เพื่อเป็นพลังสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรม และร่วมกันพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าในทุกมิติอย่างยั่งยืนต่อไป และขอยืนยันว่าผู้หญิงทุกคนมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีสิทธิที่เท่าเทียมเช่นเดียวกับทุกคน และต้องไม่มีใครถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ด้วยเหตุใดทั้งสิ้น

ทั้งนี้ ขอให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินมาตรการเพื่อป้องกันและยุติความรุนแรงทุกรูปแบบต่อผู้หญิง ค้ำครองผู้หญิงจากการถูกคุกคามทางเพศ ส่งเสริมการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ สุขภาพ การศึกษา และการเมืองอย่างเท่าเทียม รวมทั้งขอให้ทุกคนในสังคมเคารพสิทธิมนุษยชนและร่วมกันสร้างสังคมไทยให้มีความเสมอภาค ยุติธรรม และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างแท้จริง

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เผยแพร่มื่อวันที่ 4 มีนาคม 2569

องค์การสหประชาชาติ กำหนดให้วันที่ 8 มีนาคมของทุกปี เป็นวันสตรีสากล (International Women’s Day) เพื่อรำลึกถึงการต่อสู้ของสตรีในการได้มาซึ่งความเสมอภาค ยุติธรรม และสันติภาพ รวมถึงการตระหนักถึงบทบาทของสตรีที่เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ โดยมีอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (CEDAW) ที่กำหนดให้รัฐภาคีดำเนินการแก้ไขกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือบริหารองค์กรในทุกระดับ

ปีที่ 25 ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม 2569

ข่าวกิจกรรม กสม.

กสม. ประชุมติดตามผลการแก้ไขปัญหาคณะลูกจ้างเหมาบริการ ในหน่วยงานรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรม วันที่ 5 มีนาคม 2569 **นางสาวสุภัทรา นาคะผิว** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ **นายจุมพล ขุนอ่อน** รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประชุมติดตามผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) กรณีปัญหาพนักงานจ้างเหมาบริการในหน่วยงานของรัฐไม่ได้รับความเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการจ้างเหมาบริการที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานและส่งผลกระทบต่อสิทธิสวัสดิการร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยพบว่าปัจจุบันมีลูกจ้างเหมาบริการในระบบราชการจำนวนมาก โดยเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนกว่า 70,000 อัตรา ซึ่งถูกจ้างในรูปแบบการจ้างทำของ ส่งผลให้ขาดสิทธิสวัสดิการและหลุดออกจากระบบประกันสังคม (มาตรา 33) ณ ห้องประชุม 704 สำนักงาน กสม.

กสม. ลงพื้นที่สำรวจการเข้าถึงบริการสาธารณสุขของคนพิการ วันที่ 25 มีนาคม 2569 **นายวสันต์ ภัยหลิก** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับคณะผู้แทนสภาทนายความในพระบรมราชูปถัมภ์ ลงพื้นที่บริเวณสถานีรถไฟท่าสายสีน้ำเงินและสายสีเหลือง กรุงเทพฯ เพื่อสำรวจการเข้าถึงบริการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ของคนพิการซึ่งยังคงประสบปัญหาและข้อจำกัดในการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง ทั้งนี้ สำนักงาน กสม. จะรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงบริการขนส่งสาธารณะได้อย่างเท่าเทียมตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (CRPD) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี

สำนักงาน กสม. จัดอบรมพัฒนาองค์ความรู้สิทธิทางสิ่งแวดล้อมให้แก่บุคลากรทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา วันที่ 26-27 มีนาคม 2569 สำนักงาน กสม. ร่วมกับภาคีเครือข่ายจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านสิทธิทางสิ่งแวดล้อม โดยมี **นางสาวศยามล ไยจรงค์** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมเป็นวิทยากร การอบรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิทางสิ่งแวดล้อมให้แก่ภาคีเครือข่ายอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนประเด็นสิทธิทางสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้อง โดยมีบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมการอบรมราว 50 คน ณ โรงแรมเบสท์เวสเทิร์น พลัส แวนดา แกรนด์ จังหวัดนนทบุรี

สำนักงาน กสม. พื้นที่ภาคใต้ จัดกิจกรรมถวายความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนแก่พระสงฆ์ผู้เฒ่าอายุจิตใจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ วันที่ 26 - 28 มีนาคม 2569 สำนักงาน กสม. พื้นที่ภาคใต้ร่วมกับมูลนิธิสถาบันการจัดการวิดิพุทธเพื่อสุขและสันติ และศูนย์ประสานงานพุทธวิธีเพื่อสิทธิมนุษยชน จัดกิจกรรมการถวายความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่พระสงฆ์ในฐานะผู้เฒ่าอายุจิตใจให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี **นางสาวปติกาญจน์ สิกธิเดช** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธาน **ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ **นายจุมพล ขุนอ่อน** รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมเป็นวิทยากร โดยมีพระสงฆ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 30 รูป เข้าร่วม ณ วัดตานีนรสโมสร พระอารามหลวง อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

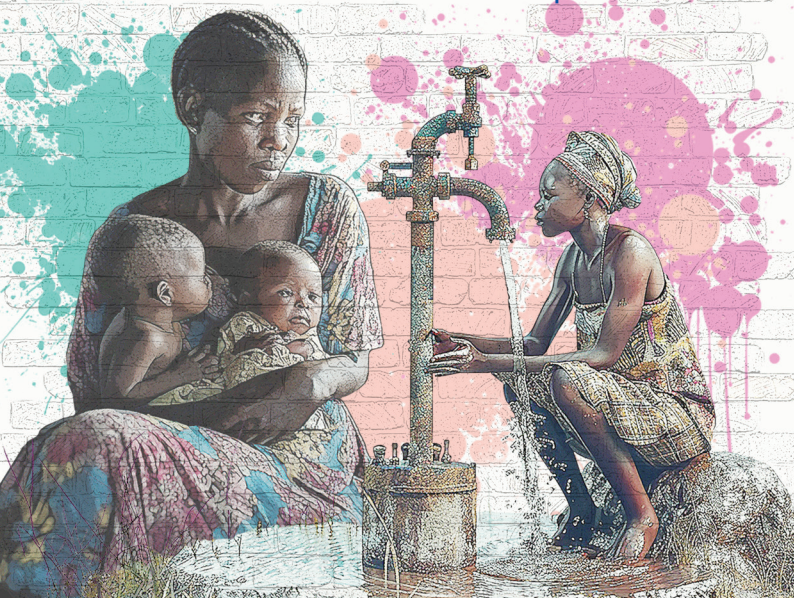
UN-WATER ชี ผู้หญิงทั่วโลก แบกรับภาระจัดหา น้ำ และ ระบบจัดอุปสรรคทางเพศ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

19 มีนาคม 2569 องค์การสหประชาชาติ (UN) เปิดเผยแพร่รายงาน “UN World Water Development Report 2026” ระบุว่า ความไม่เท่าเทียมทางเพศบนทอนความมั่นคงด้านน้ำทั่วโลก โดยที่ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงยังคงได้รับผลกระทบมากที่สุด กล่าวคือ **กว่าร้อยละ 70 ของครัวเรือนที่ขาดแคลนน้ำ ผู้หญิงและเด็กผู้หญิงมีหน้าที่หลักในการจัดหา** ซึ่งต้องใช้เวลารวมกัน **กว่า 250 ล้านชั่วโมงต่อวัน** ทำให้เสียโอกาสในการเรียนหนังสือ การทำงาน และการมีส่วนร่วมในสังคม ทั้งยังต้องเผชิญความเสี่ยงด้านสุขภาพโดยเฉพาะในพื้นที่ที่เข้าถึงบริการด้านน้ำและแหล่งน้ำไม่ปลอดภัย ขณะที่รายงานระบุว่าผู้หญิงมากกว่า 1 พันล้านคน หรือร้อยละ 27.1 ของผู้หญิงทั้งหมด ก็ยังเข้าถึงบริการน้ำดื่มที่ปลอดภัยไม่ได้ และ**แม้พวกเธอจะมีภาระหน้าที่ด้านการกักเก็บน้ำ ต้องเสียโอกาสด้านต่าง ๆ และแบกรับความเสี่ยงด้านสุขภาพ แต่กลับมีบทบาทน้อยมากในการมีส่วนร่วมหรือเป็นผู้นำในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในชุมชน**

รายงานระบุเพิ่มเติมว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การขาดแคลนน้ำ และภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับน้ำกำลังซ้ำเติมสถานการณ์ความไม่เสมอภาคทางเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของพื้นที่ขาดแคลนน้ำหรือเสี่ยงภัยพิบัติ เช่น **เมื่ออุณหภูมิเพิ่มขึ้น 1 องศาเซลเซียส ครัวเรือนที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้ามีรายได้ลดลง ร้อยละ 34 เมื่อเทียบกับครัวเรือนที่มีผู้ชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ขณะที่ชั่วโมงการทำงานรายสัปดาห์ของผู้หญิงเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 55 นาที เมื่อเทียบกับผู้ชาย** เพราะผู้หญิงต้องหาแหล่งน้ำใหม่หรือเดินทางไกลขึ้นเพื่อไปตักน้ำ รวมทั้งต้องแบกรับภาระในการดูแลสมาชิกที่ป่วยมากขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรค เมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นทำให้เวลาที่จะนำไปสร้างรายได้ลดลง

รายงานฉบับนี้จึงมีข้อเสนอแนะเชิงรูปธรรมเพื่อปิดช่องว่างทางเพศและบทบาทน้ำเรื่องนี้ เช่น การจัดอุปสรรคด้านกฎหมาย โครงสร้าง และการเงิน ที่กีดกันความเท่าเทียมของผู้หญิงในเรื่องน้ำ ที่ดิน และบริการที่เกี่ยวข้อง การเพิ่มงบประมาณและการเงินที่คำนึงถึงมิติด้านเพศสภาพ พร้อมกลไกความรับผิดชอบที่เข้มแข็ง การลงทุนจัดทำข้อมูลด้านน้ำที่จำแนกตามเพศเพื่อเปิดเผยมิติความไม่เสมอภาคและชี้้นำการกำหนดนโยบาย การให้คุณค่าแรงงานด้านน้ำที่ไม่ได้รับค่าตอบแทน โดยเน้นย้ำว่า**ความมั่นคงทางน้ำจะไม่เกิดขึ้นหากปราศจากความเท่าเทียมทางเพศและการให้สิทธิที่เท่าเทียมแก่ทุกคนจะเป็นกุญแจสำคัญสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)**

ที่มา:

UN WATER

จัดทำและเผยแพร่โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7
120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร 10210

www.nhrc.or.th

ขอความกรุณา
ตอบแบบประเมินออนไลน์

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ 9/2552
ปนพ. ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

โทรศัพท์: 0-2141-3800 และ 3900 สายด่วนร้องเรียน: 1377
: 0-2141-3913 และ 3919 ร้องเรียน: help@nhrc.or.th

เว็บไซต์: www.nhrc.or.th